

Bronnenkaart

Sacrale ruimtes op school

Sacrale ruimtes op school

Vandaag de dag raken de conventionele kapellen op scholen steeds meer in onbruik, of worden ze, vanuit de noden van de school, omgevormd tot multimedialokaal, refter, klaslokaal, leraarskamer, ... Nochtans wordt de christelijke en levensbeschouwelijke identiteit van een school ook geassocieerd met de aanwezigheid van een kapel of van een ruimte waar men zich bewust kan worden van wat belangrijk is, waar levensvragen aan bod kunnen komen en waar mensen het stil kunnen maken, samen of alleen. Heel wat scholen worstelen met het vraagstuk hoe men traditionele kapellen, die niet meer bij deze tijd aansluiten, kan omvormen tot ruimtes waar men naar de binnenkant kan kijken én waar men dat wat de dagelijkse realiteit overstijgt, aan bod kan laten komen. Een gelijkaardige kwestie is hoe men, los van de aanwezigheid van een kapel, een dergelijke ruimte tot stand kan brengen. Het creëren van zo'n sacrale ruimte is geen sinecure en vergt heel wat denkwerk, zowel van inhoudelijke als van praktische aard. Niet alleen zijn kwesties als budget en ruimtelijke inplanning in de architectuur van de school aan de orde, maar ook dient men stil te staan bij hoe men de sacrale ruimte moet opvatten en vormgeven vanuit de visie op spiritualiteit en gemeenschap die in de school leeft. In dit dossier worden enkele aandachtspunten aan bod gebracht, evenals een aantal inhoudelijke teksten rond de thematiek, en worden – in woord en beeld – verschillende voorbeelden gegeven van reeds bestaande sacrale ruimtes op school. Daarnaast worden ook suggesties gegeven voor hoe men concreet te werk zou kunnen gaan om een sacrale ruimte op school te verwezenlijken.

Ruimtes vertellen verhalen. Iedere ruimte heeft een apart verhaal. Een huis kan het verhaal vertellen van het gezin dat erin leeft. Een school vertelt in zekere zin het verhaal van de mensen die erin samenkomen. Niet enkel de mensen die in deze ruimte leven, schrijven mee aan dit verhaal. Ook de architectuur van de ruimte en de objecten die in de ruimte aanwezig zijn, of de sfeer die in de ruimte hangt, zijn van grote betekenis.

Vandaag de dag worden scholen gezien als plaatsen waar het verhaal van de educatie en ontplooiing van jongeren geschreven wordt. Dit verhaal is er één van het verwerken van informatie, het aanleren van vaardigheden, het opbouwen van relaties, ... Ook hier geldt dat de atmosfeer en leefcultuur van een

school niet alleen bepaald worden door de mensen die deel uitmaken van de schoolgemeenschap, maar ook door de architectuur van de school en door hoe men de ruimtes en lokalen binnen de school vormgeeft en behandelt. Wanneer leerlingen op school bijvoorbeeld amper de ruimte hebben om tijdens de pauze met elkaar te praten of te spelen, dan heeft dit zijn invloed op het schoolse klimaat. Klaslokalen die kaal zijn, zonder enige aankleding (uitgezonderd bord, stoelen en banken), ademen een heel andere sfeer uit dan lokalen die door posters, spreuken, kaarten, plantjes,... een heel eigen identiteit krijgen. Klassen en gangen die proper en ordelijk zijn, nodigen meer uit tot een respectvolle houding dan deze waar papier, blikjes, vuilnis etc. rondslingeren.

[...]

Waar de sacraliteit van een ruimte vroeger sterk werd bepaald door de religieuze elementen die in de ruimte aanwezig waren en door de wijding ervan tot kapel of kerk, is dit vandaag de dag niet langer louter het geval. Een nieuwe visie op sacraliteit houdt in dat ook het seculiere en het profane een sacraal karakter kunnen krijgen. In de heterogene samenleving waarin we leven en die ook in scholen vertegenwoordigd wordt, is het belangrijk dat sacrale ruimtes ontworpen worden op een manier waarin het nieuwe verwelkomd wordt, waarin diversiteit, pluraliteit, gemeenschap en individualiteit een plaats krijgen, terwijl men tegelijk niet vervreemdt van de geloofstraditie.

[...]

Bij het bepalen van de locatie van zo'n sacrale ruimte is men als school natuurlijk niet altijd even vrij. Vaak is men gebonden aan organisatorische en praktische overwegingen. Dikwijls zal men een bepaalde, reeds aanwezige, ruimte gaan herbestemmen of herindelen. Hier kan het gaan om een kapel, een al bestaande bezinningsruimte, een klaslokaal dat niet meer wordt gebruikt,... Sommige scholen doen een meer uitgebreide architecturale ingreep. Eerder zelden is er de mogelijkheid om van nul af te beginnen en de sacrale ruimte van meet af aan in het ontwerp van de school op te nemen. Een voorbeeld van waar dit wel gebeurd is (en dat hieronder wordt uitgewerkt), is bij de bouw van de campus Brugge van het KHBO, waar de Stille Ruimte uitdrukkelijk deel uitmaakt van het ruimtelijk concept. Niet alle scholen hebben de mogelijkheden of de wens om dergelijke grote ingrepen te doen. Toch is het belangrijk om als school na te denken over het belang van een sacrale ruimte, hoe bescheiden deze ruimte ook mag wezen.

Reflecteren over een sacrale ruimte, betekent ook stilstaan bij de eigen visie en identiteit van de school. Het houdt tevens in dat men nadenkt over manieren om aan te knopen bij het sacrale verlangen dat in alle mensen aanwezig is, over de grenzen van religies heen. Idealiter weerspiegelt de sacrale ruimte de visie op de spiritualiteit en gemeenschap die men als school wil uitdragen en van waaruit men leeft. [...] In dit dossier worden een aantal voorbeelden gegeven van scholen die erin geslaagd zijn om een hedendaagse sacrale ruimte tot stand te brengen. Hopelijk kunnen deze voorbeelden, evenals de inhoudelijke teksten en de praktische suggesties om zelf aan de slag te gaan, anderen inspireren om zelf na te denken over het realiseren van een authentieke sacrale ruimte binnen de eigen school.

Uit: <http://www.kuleuven.be/thomas/page/sacrale-ruimtes/#70055>